

koning en de leveranciers zeker tot levering worden aangespoord. Maar wat de koning zal doen, als hij met de Engelsen vrede sluit, moet men maar afwachten. [fol. 224] Het is bekend dat hij de Compagnie geen goed hart toedraagt, want hij stuurt door het niet nakomen van de contracten op onenigheid aan om die zo naar hij wenst te interpreteren. Hij weigerde om uit de veroverde gebieden 2000 kandijl peper tegen ropia 55 het kandijl te leveren met het argument dat dit niet in het originele contract in het Malabars stond. Het bestuur heeft dit weerlegd en het is bevolen om geen inbreuken op de rechten van de Compagnie met slinkse middelen te dulden. Dit is nu niet direct van nut, maar wel als de koning later de leverantie te Cranganur niet voortzet. Dit is zeer denkbaar, wanneer de koning de peper die de Compagnie toekomt, om een hogere prijs dan ropia 55 het kandijl te krijgen, naar Anjengo zou gaan vervoeren. Als men dan met beide, de Britten en Travancore te maken krijgt, is het alleen met geweld te beletten. [fol. 225] Dit wordt uitgebreid betoogd in de geheime uitgaande brief van 17 september 1765. Voor de onderhandelingen door commandeur Cornelis Breekpot met de koningen en landsvorsten wordt verwezen naar de ontvangen speciale brief van 9 april 1765. Uit de geheime brief van de commandeur en secunde Francis van Abscouw blijkt in hoeverre de bezuinigingen die raad ordinaris Jan Schreuder voorstelde met de daarbij gevoegde besluiten van de Hoge Regering zijn uitgevoerd. Er is opgedragen dat wat nog niet is geëffectueerd door te voeren. Uit de geheime brief van 17 september 1765 blijken de verdere bevelen en dat het antwoord van de commandeur en secunde op het rapport van Schreuder wordt afgewacht. [fol. 226] De bevindingen van de visitateur en boekhouder-generaal op de rapporten van commandeur Breekpot en secunde Van Abscouw aangaande het bedenkelijke verschil in de voorraden op het eind van het boekjaar 1761/62 en het begin van 1762/63 zijn ingesloten bij de resolutie van 27 augustus 1765. Daaruit blijkt dat er een aanzienlijke som geld is ontvreemd, maar dat de fraudeurs niet te traceren zijn. Er is nog zoveel onduidelijk dat er geen definitief besluit kon vallen. De bespreking van deze zaak en de mening van ieder raadslid apart is in het genoemde besluit te vinden. [fol. 227] Er zijn enige voorlopige besluiten genomen. Opdat de Compagnie verhaal houdt op wie verantwoordelijk zouden blijken te zijn voor de ontvreemde gelden, zijn de contanten in Malabar van de gewezen commandeur Godefridus Weyerman en de overleden opperkoopman Jan Anthony Sweers de Landas voorlopig in beslag genomen. Daar deze boevenstreken daar zijn gepleegd, zijn de kopie negotieboeken vanaf 1730/31 tot de recentste voor onderzoek naar Malabar gestuurd met het rapport van de visitateur en de boekhouder-generaal. Secunde Van Abscouw vond dat noodzakelijk. Om het onderzoek snel te kunnen uitvoeren [fol. 228] zijn de in het boekhouden bedreven eerste suppoost van het generale visitatiekantoor Martin Staal, de boekhouder Frans Bernard Zimmerman, de assistenten Jacob Konne en Jan Filcox naar Malabar gestuurd. Commandeur Breekpot en secunde Van Abscouw is opgedragen het onderzoek van de boeken uit te voeren, zodat de oorsprong van de vervalsingen is op te sporen. De met speciale opdracht gezonden dienaren moeten aan hen uitvoerig rapporteren en deze stukken dienen zij met hun commentaar naar Batavia te zenden. Breekpot en Van Abscouw zijn de eerste verantwoordelijken, zoals in de geheime instructie van 24 september 1764 en nader in het besluit van 27 augustus 1765 en de uitgaande geheime brief van 17 september is vastgelegd.

SURAT

[fol. 229] Naast de brieven die met de schepen, die in de generale brief van 8 mei 1765 zijn vermeld, werden meegebracht, zijn met de Velzen uit Surat gewone brieven van 6 april en 19 mei 1765 en een speciale van de laatste datum meegekomen. Dit schip had een lading t.w.v. f 445.748, bestaande uit diverse textiel voor Azië en ropia 200.000,-, waarvan ropia 100.000,- en 30 last tarwe op Ceylon werden achtergelaten. De handel te Surat verloopt gunstig, want bij vertrek van de Velzen waren de daarmee aangevoerde specerijen reeds verkocht en waren er op 4 maart 1765 al contracten voor deugdelijke textiel voor zowel Nederland, als Azië gesloten. Deze prijzen waren gelijk aan die van het voorafgaande jaar,